

POHOD

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 22. decembra 1934.

Štev. 51 — Leto III.

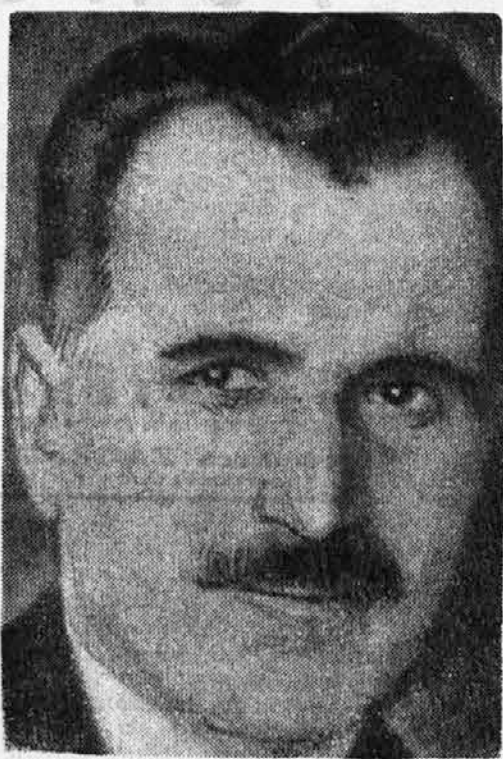
IZHAJA VSAKO SOBOTO

Dr. Perović Ivo

Tretji član Kraljevega nameštništva, dr. Perović Ivo, je nam v Dravski banovini prav za prav najmanj znan. Vemo le to, da je vršil od leta 1932. dalje visoko in odgovorno funkcijo bana Savske banovine. Kolikor smo prišli v stike z nacionalisti iz te banovine, smo se morali iz njih pripovedovanja prepričati, da je došla sosednja naša banovina v njem moža, ki ni bil samo izreden strokovnjak v vseh upravnih zadevah, marveč tudi mož izrednega takta, pri tem pa brezkompromisen Jugoslovčan, udan z dušo in telesom svojemu Kralju in svojemu narodu. Sokoli v Savski banovini ne bodo nikdar pozabili one praktične naklonjenosti, ki so je bili deležni pri širjenju sokolske ideje med hrvatskim seljakom! Dr. Perović ni samo kumoval sokolskim zastavam in imel pri takih prilikah ganljivih govorov, on je v resnici gradil sokolske domove in si zaslužil ono globoko udanost, ki so mu jo dobri hrvatski bratje izkazovali vedno in povsod.

Malo životopisa. Rojen v letu 1882. v Zadru je tam dokončal osnovne in srednje šole, juridične študije pa na univerzah v Zagrebu, Pragi in na Dunaju. Že kot dijak se je udeleževal v nacionalnih društvih, on je ustanovil Sokola v Zadru, on je bil duša vsega nacionalnega dela v Zadru in okolici. Po dokončanih študijah je postal sodnik in ostal v tej svoji funkciji večnoma v dragem svojem Zadru.

Po 1. dec. 1918 je služboval najprej kot državni odvetnik v Splitu, nato je vstopil na poziv takratne pokrajinske vlade za Dalmacijo v politično službo ter prevzel mesto okrožnega načelnika v Dubrovniku. Aprila 1921 je šel v isti funkciji v Šibenik ter je pri tej priliki organiziral našo upra-



vo v prvi in drugi dalmatinski coni po umiku italijanskih čet.

Kako je bil priljubljen in vesten kot uradnik, kaže dejstvo da je postal že v decembru 1922 veliki župan Splitske oblasti, kar je ostal do likvidacije velikih županstev. Leta 1925. ga vidimo kot predsednika naše delegacije za izvršitev določb rapalske pogodbe v Firenci, novembra 1929 je postal pomočnik ministra notranjih zadev, kar je ostal, dokler ni postal ban Savske banovine.

Ko je blagopokojni Viteški Kralj Ale-

ksander I. Ujedinitelj dne 5. januarja 1934 na Bledu s toliko dalekovidnostjo mislil na vse možnosti, hotel zavarovati svojo ljubljeno Jugoslavijo in svoj ljubljeni jugoslovanski narod pred najtežimi posledicami ter zbral one najboljše Jugoslovane, ki naj bi stali ob strani Nj. Vel. kralju Petru II., če bi moral še mladoleten vsled nedoumljivih potov usode stopiti na prestol kraljevine Jugoslavije, je zapisal v svojo oporoko tudi ime dr. Perovića. Že to samo dejstvo zadošča nam, nacionalistom, ki se zavedamo in čutimo vedno globlje, da je bil blagopokojni Mučenik v resnici prvi Jugoslovčan, čegar misli so bile posvečene samo Jugoslaviji in njenemu procvitu. Njegova volja nam je sveta, že samo vsled tega more računati tudi g. kraljevi namestnik dr. Perović vedno in povsod na popolno udanost jugoslovanskih nacionalistov. To tembolj, ker vemo, da si je g. dr. Perović to visoko priznanje blagopokojnega Kralja zaslužil s težkim in požrtvovalnim delom za narod in državo.

Prav posebej nam je še drago, da je g. kraljevemu namestniku dr. Peroviću dobro znana tudi Dravska banovina, katero pozna vsled svojih ponovnih posetov in jo visoko ceni vsled njenih naravnih krasot.

Vsem trem članom kr. nameštništva z Nj. Vis. princem-namestnikom Pavlom na čelu pa kličemo:

Zdravo, paladini Njeg. Vel. kralja Petra II.! Jugoslovanski nacionalisti Vam bomo sledili, da bo očuvana zapuščina Viteškega Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja Njegovemu nedoraslemu sinu Nj. Vel. kralju Petru II., upu in nadi jugoslovanskega naroda.

I. C.

Francija in Italija

Zopet stoji Evropa pred veliko in važno problematiko. Ni danes prvič, ko se govori o poskusih francosko-italijanskega zblizanja, navajeni smo na take poskuse vsa poslednja leta, toda vedno se je izkazalo, da so bili le Sizifovo delo, ki po velikem trudu ni prineslo nobene koristi. Sedaj našo skepsu lahko popravimo vsaj v toliko, da vsaj po zunanjih znakih lahko rečemo, da obstoja večja pripravljenost za sporazum na eni in drugi strani za ureditev razmerja, ki je doslej variralo le med indiferenco in sovražnostjo. Sicer je vladala na francoski strani tudi doslej ves čas odkritosrečna pripravljenost za sporazum z »latinsko sestro«, toda v Italiji so ta sporazum razumeli tako, da bi račun zanj morala plačati samo Francija. Razmere so v poslednjih mesecih to stališče Italije malo izpremenile. Italija je izgubila mnogo iluzij v svojih zunanjih ambicijah, zapravila je važne zunanje postojanke, razšla se je z Nemčijo in slednjič poleg zunanje nevarnosti tudi svojo notranjo politično, zlasti pa gospodarsko nesigurnost, tako da je danes naravnost prisiljena iskati si podpore tam, kjer jo je doslej odklanjala.

Uvod s katerim je na zunaj začelo novo zblizovanje Rima in Pariza je malo boljši kakor smo jih bili doslej navajeni. V Italiji sta se vršili minuli teden dve veliki manifestaciji francosko-italijanskega prijateljstva, katerih so se udeležili francoski in italijanski službeni krogi. Prva je bila v Zenevi, ko se je proslavljalo bratstvo francosko-italijanskega orožja v svetovni vojni, pri katerih je bil prisoten tudi francoski mornariški minister Pietri. Posebno svečano pa je bilo odkritje spomenika francoskega velikega Chateaubrianda na Monte Pinciu v Rimu, ki se ga je udeležil sam ministrski predsednik Mussolini. Francija je pa poslala na slavnost celo delegacijo, pod vodstvom predsednika senatnega odbora za zunanje zadeve Berengera, katerega je bila o tej priliki poverjena posebna misija, ki naj bi olajšala nadaljnji potek pogajanj med obema državama. Berenger je znan kot naravnost fanatičen pododbornik italijansko-francoskega zblizanja in ni zato nič čudnega, če je bil njegov govor na Monte Pinciu pravi slavošpev na »latinsko bratstvo« ter tudi ni zameriti njegovemu optimizmu, če se je pospel do trditve, da so danes vsa nasprotja, ki ločijo še obe državi samo »birokratskega« značaja, tako da jih bo brez posebnih težav mogel rešiti Laval o priliki svojega poseta v Rimu. Po proslavi je pa Berenger, ko mu je minulo navdušenje, gledal stvarnejše na dogodka in je o tej poti zunanje ministrstva izjavil le, da je »zelo verjetna« in je Laval res obisk v Rimu, ki je bil prvotno določen za mesec december, navzile izlivom navdušenja v Rimu, prelozil na kasnejši čas.

Nasprotja, ki so obstajala med Francijo in Italijo, gotovo niso bila le površna in birokratska, kakor se je izrazil Berenger. Spominjamo se, da trdi Italija, odkar je prišel fašizem na oblast, da je bila na mirovni konferenci ogrožena in da risto zavezniški držali napram njej londonske pogodbe. K temu je pristeti še silno idejno nasprotje, ki vlada med demokratsko Francijo in fašistično Italijo, ki je polagoma pripomoglo k temu, da sta si stali obe državi nasproti kot dva nasprotna tečaja, gledajoč se z nekim načelnim neupanjem. Pri tem je novi režim v Italiji začel povzdigovati fašistični Rim na stopnjo cesarskega Rima in fašizem je začel očitati Francijo, da je degeneriran narod, ki ima danes po krivici hegemonije v Evropi, katera bi morala prav za prav pripadati novi Italiji. V tem ozračju so vsi spori, ki so nastajali med Italijo in Francijo dobivali zelo resen značaj in povzročali srdite očitke na obeh straneh, pa naj je šlo za regulacijo afriških kolonij, za pomorsko pariteto ali statut Italijanov v Tunisu. Danes rešitev teh vprašanj po poročilih iz Rima ugodno napreduje, ker odstranjene dosedanje psihološke ovire med obema narodoma in je Francija baje pristala na korekture, ki jih Italija zahteva v Afriki, pravilo pomorske paritete je pa bilo dogovorjeno za Sredozemsko morje. Toda na Quai d'Orsayju so tudi glede teh napredovanj v pogajanjih nekam molčeči, kar kaže, da se Rimu pri njih očitno mnogo bolj mudi kakor Parizu.

Največje težave, katerih se v teh razgovorih doslej niso niti še dotaknili, pa nudi vprašanje srednje in balkanske Evrope. Glede Avstrije bi se Pariz in Rim mogoče še sporazumela, ker vodi pri tem oba osnovno načelo, da je neodvisnost Avstrije nujno potrebna za ohranitev evropskega ravnotežja in miru. Mnogo težja je pa zadeva glede odroščanja do Male antante in Madžarske. Italija se je zaradi svoje imperijalistične politike postavila na čelo držav, ki z vsemi sredstvi delujejo za porušenje današnjega evropskega reda, da bi v občem neredu uplivali za sebe kake koristi. Ta evropska nevarnost se ime-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Mir Vam, Jugoslovani!

Božič! Ko smo ga obhajali pred letom, nismo vedeli, kako dobro nam je in kako varno čuvata svetlo oko in jaka roka kralja Aleksandra nad našo usodo.

Ta mesec sta minuli dve leti od one strašne dobe, ko je bil ves svet prepričan, da se nahaja Jugoslavija pred popolnim razsulom in da gre le še za dneve, ko bo razpadla sama po sebi. Nezreli ljudje so smatrali, da je prišel čas, ko bodo lahko povedli v praksi svoje sanje o razkosanju velike celote v svrhu uresničenja utopističnih sanj malih, čimbolj samostojnih drobcev, ki bi jih vodili seveda oni sami. Navdušenje pri naših neprijateljih je bilo nepopisno in bili so si sigurni, da bodo v najkrajšem času korakale njihove čete preko jugoslovanskih mej, da osvobode zaslužene Slovence in nesrečne Hrvate izpod srbskega jarma.

Dve leti komaj in kakšna izprememba! Ko se je skoraj že potapljaj jugoslovanski brod, je zagrabil za krmilo naš pokojni Krmar in dokazal vsemu svetu, zlasti pa presečenim sovražnikom, da je brod Jugoslavije krepak in zdrav in da mu tudi onih par sto podgan, ki so hotele zagospodariti na njegovem krovu, škodovati ne more. In ta brod ni samo prestopal viharja, pridružil se je brodom naših zavezniških narodov. In tako je pod modrim vodstvom Velikega Krmarja nastalo močno zavezniško brodovje, sredi katerega plove mirno in dostojanstveno naš brod.

Padel je Krmar, toda krmilo ni ostalo osamljeno. Če ga ne morejo držati dovolj krepko sedaj še slabe roke Krmarjevega Sina, ga podpirajo druge, moške roke Njegovih treh namestnikov in pomočnikov, za katerimi stoji celokupen jugoslovanski narod, zjeklenel v težkih borbah, sicer rešen, pa tudi besen čuvar svojih pravic!

Ali je ta naš brod danes že očiščen vseh podgan? Še so na njem, še se skušajo pokazati tu in tam, še skušajo cvileče uveljaviti

svoje pretenzije, razburjati narod in zavajati njegove misli, da bi pozabil na oni cilj, za katerim mora stremeti ne le po volji padlega Krmarja, marveč v svojem lastnem življenjskem interesu. Tu in tam se pojavijo še vedno posamezniki, ki še niso obračunali s svojo lastno preteklostjo in še vedno mislijo, da bodo lahko preokrenili smer jugoslovanskega brodovja. Motijo se, zapisani so poginu in pozabljenju. Naj nosi še tako lepa imena in blagoveneče naslove, naj se sklicuje na še tolike zasluge v prošlosti, izgubljen je, kdor se ne zna uživeti v sedanjost, pregažen bo, kdor se oklepa separatističnih idej in vodi borbo proti ideji resničnega, praktičnega zedinjenja celokupnega naroda.

Če kličemo za Božič 1934 božični pozdrav »Mir vam bodi« vsem dobrim jugoslovanskim nacionalistom, pošiljamo isti pozdrav tudi vsem onim, ki še lomijo kopja za neko abstraktno slovenstvo, hrvatstvo in srbstvo, vsem onim, ki še vedno nočejo pojmovati, da je borba za tradicije in značilnosti enega ali drugega dela našega naroda nemogoča, dokler ni naša državna zgradba na zunaj in znotraj tako jaka, da bo prenesla brez vsake opasnosti tudi nekoliko živahniji razgovor med brati o vrednosti in pomenu ene ali druge značilnosti, ene ali druge tradicije v tem ali onem delu našega naroda. Slovenstvo, hrvatstvo in srbstvo — vse troje more eksistirati le kot sestavni del jugoslovanske celote. Samo ta jugoslovanska celota more tvoriti okvir, ki spaja te tri dele v solidno povezanost medsebojne enakosti in medsebojnega bratstva.

Ko slavi ves krščanski svet spomin onega velikega dneva, ko se je včlovečil naš Odrašenik in nastopil svojo težko pot samopotrštovanja in samozatajevanja, ki ga je vodila do smrtnega križa na Golgoti, se zavedajte tudi Vi, mali ljudje z velikimi naslovi in še večjimi ambicijami, da propada malo zato, da nastaja ono, kar je veliko in sposob-

no življenja. Za nastanek Jugoslavije so pretekle reke krvi in so padli milijoni žrtev, za končnoveljavno ugotovitev nujnosti in nena-domešljivosti naše Jugoslavije in našega jugoslovanskega naroda je prelil svojo srčno kri naš padli Kralj. Za krščanstvo so padle neštete žrtve, če bi teh žrtev ne bilo, ne bi bilo krščanstvo zavajevalo sveta, ker žrtve so najboljše seme vsake dobre in zdrave ideje. Za idejo enotnega jugoslovanskega naroda, za idejo edinstvene in nedeljive jugoslovanske države niso padle sorazmerno prav nič manjše žrtve! Samo vsled tega je Jugoslavija tu, samo vsled tega bo Jugoslavija ostala!

Mir vam vsem, ki ste malega duha in se ne znate iztrgati iz okovov suženjske prošlosti. Če se ne znate uživeti v sedanjost in bodočnost našega naroda, če ne znate prilagoditi svojih misli tej sedanjosti in bodočnosti, dajte mir samim sebi in ne rinite v ospredje, dajte pa predvsem mir našemu jugoslovanskemu narodu in nam, slovenskim državljanom kraljevine Jugoslavije, ki si ne žele drugega kot mirnega in složnega dela, da bo stala čimprej jaka stavba edinstvene Jugoslavije, v kateri bo imel varno zavetje vsak Slovenec, v kateri bo tudi Slovenec lahko gojil vse to, kar mu je ljubo in dragoceno.

To je božična poslanica jugoslovanskih nacionalistov Narodne Odrbane — Slovencev, namenjena vsem, ki so dobre volje in niso toliko zaslepljeni, da ne bi videli ničesar razen sebe in svojih nazorov. Kolikor pa je še takih med nami, tem kličemo: »Ne čakajte Velikega petka, ker niste sposobni niti žrtev niti trpljenja. Če boste vztrajali v svoji miselnosti in na svojih potih, boste dočakali morda svoj Veliki petek, ne boste pa dočakali dneva Vstajenja, kajti Vstajenje čaka le one, ki žive in trpe za velike cilje. Nam vsem pa more in mora biti ta veliki cilj le: Velika jugoslovanska, vseh separatizmov rešena Jugoslavija!«

I. C.

17. december

Meglen, deževen in skrajno žalosten je bil v Ljubljani pretekli ponedeljek, 17. decembra. Enako megleno in skrajno žalostno je bilo na ta dan razpoloženje v naših dušah. Vseh polnih 15 let smo smatrali 17. december kot veliki nacionalni praznik, ker se je na ta dan rodil naš narodni kralj. Bil je to dan rojstva onega, ki je kot nacionalni heroj započel in srečno dovršil v krvavih borbah našo nacionalno osvoboditev, ki je po vojni in našem nacionalnem zedinjenju bil simbol Jugoslovanstva in ona os, okrog katere se je varno in sigurno kljub vsem notranjim in zunanjim viharjem sukalo vse naše državno in nacionalno življenje. Ta dan smo slavili ne po ukazu oblasti, kakor smo bili vajeni in prisiljeni pred našo osvoboditvijo, slavili smo ga spontano in iz srca, iz notranjega duševnega nagiba, hvaležni usodi, da nam je naklonila v najtežjih časih krvavih osvobodilnih borb in pozneje v težkem kaosu notranjepolitičnega urejanja, prebujanja nacionalnega ponosa in državljanske zavesti Njega.

To nesrečno leto nam je kruta usoda iztrgala našega kralja in voditelja, katerega telo smo položili ob neizmerni boli in žalosti celokupnega naroda brez razlike stanu, vere in plemena v grobnico na posvečenem Oplenju še predno je napočil ponovno dan njegovega rojstva.

»Kralj je mrtve, živel kralj!« Srečni smo, da se je to staro geslo moglo po srečnem naključju tudi pri nas uveljaviti v polnem svojem obsegu — da je mrtvo samo kraljevo telo, da pa njegov duh, njegove ideje živijo nepretrgano in ne samo v svoji imaginarni obliki, ampak v polni inkarnaciji živega in čilega Njegovega sina, našega mladega kralja Petra II., katerega rojstni dan pade na 6. septembra in katerega bo naš narod dostojno proslavil prvič šele prihodnje leto.

Nihče ni ne zahteval ne pričakoval, da se proslavi rojstni dan našega mrtvega kralja tako, kakor smo ga slavili za njegovega življenja. Ravno tako pa nihče ni pričakoval, da se bo zgubil ta dan v večnost, kakor se izgubljajo vsi drugi, ki niso v nikaki posebni zvezi z našim nacionalnim življenjem. Pričakovali smo od merodajnih faktorjev doma in v tujini, da bodo pravočasno našli način, kako bi ta dan dostojno proslavili, kako bi ne mogoče ponovno drezali v težke še dolgo ne zaceljene rane, marveč kako bi se tudi

ob tej priložnosti ponovno spomnili Njega, ki je bil in je tudi po smrti ostal simbol našega osvobodjenja, našega nacionalnega zedinjenja in življenja. Kakor beremo iz dnevnega časopisja, so se vršile vendar spontano skoraj povsod žalne svečanosti, molitve, predavanja po šolah itd., čujemo celo, da so trgovci v Beogradu po lastni volji in ostenativno zaprli za nekaj časa trgovine. Tudi v naši banovini ni povsod minil ta dan tako žalostno in nemarno, kakor v Ljubljani, ker so v Mariboru in Celju imeli vsaj po šolah komemoracije za velikim kraljem. Edino svetlo izjemo tvorijo v Ljubljani naši pravoslavni bratje, ki so na svojo roko obavili posmrtno molitve za blagopokojnim kraljem v svoji kapeli na Taboru.

Ako so imeli mogoče naši merodajni faktorji druge važnejše skrbi in opravke, kakor da bi mislili na občutke in potrebe ljudstva, mogli so to vsaj javiti pravočasno. Trdno smo prepričani, da bi naša nacionalna javnost, naše nacionalne organizacije ne bile prezrle tega dneva in da bi na dostojen način izkazale naše ljudstvo dolžno pieteto do velikega našega pokojnika. Nacionalno javnost Ljubljane ne zadene krivda za ta propust, ker ni mogla misliti in verjeti, da se s strani oblasti ne bo ničesar storilo.

Žalostni 17. december 1934 naj bo nam vsem opomin, da v bodoče ne propustimo takih momentov, da si ne nakoplujemo sramotne pomanjkanja pietetnih dolžnosti. Ni dovolj imeti odbore in zbirati prispevke za spomenik pok. kralju. On je zaslužil še veliko večji in trajnejši spomenik od marmornja in granita, spomenik, ki mu ga postavimo v naših srcih in dušah, v našem hoteju in delovanju, v nastojanju, slediti njegovim stopnjam za dobro naroda in države. Ali bomo še kdaj imeli tako sicer žalostno, vendar nad vse prikladno priložnost, da se spominjamo našega velikega Kralja in Mučenika, da njegovo življenje, borbo, trpljenje in mučniško smrt predložimo naši mladini, da jo po Njegovem svetlem vzoru pripravljamo za delo v bodočnosti.

Meglen, deževen in skrajno žalosten je bil v Ljubljani pretekli ponedeljek, 17. december, megleno in žalostno misli so obšle naša srca. Skušajmo se jih orestiti s pozitivnim delom za narod in državo, pazimo, da se taki občutki več ne ponovijo. Tako se bomo najprimerneje oddolžili spomnu našega Mučenika.

V spomin nacionalnih žrtev

Govor ob odkritju plošče na Suhem bajerju

Ko se po 20 letih spominjamo pod našimi nogami večni sen snivajočih mučnikov, žrtev poslednjega sovražnega napora naših stoletnih tlačiteljev, in ko dajemo temu pietetnemu dejanju še posebej viden izraz z odkritjem te spominske plošče, naj mi bude dovoljeno, da izpregovorim nekoliko besed v imenu oblasti odbora Narodne Odbrane v Ljubljani.

Stoletja je naš narod vseh treh plemen roboval tujcu, vsako naše plemo nasilno ločeno drugo od drugega, vodilo je težko borbo ne za politično osvoboditev, marveč za golo življenje, za ohranjanje svojega nacionalnega bivanja. Ko je nastopil po stoletni borbi čas borbe za nacionalno, politično svobodo, stopila so vsa tri plemena našega jugoslovankega naroda odločno v borbo. Ta borba je bila različna po svoji obliki in obeležena po prilikah, v katerih smo živeli. Kljub tej razliki karakterizira osvobodilno borbo vseh naših jugoslovenskih plemen skupni cilj, t. j. osvoboditev izpod tujega jarma in združitve v eno enotno nacijo in v eno skupno državo.

Pred dobrim stoletjem je zastavil srbski del našega jugoslovankega naroda pod vodstvom slavnega Karadjordja vse svoje moči za osvoboditev ožje domovine in to osvoboditev tudi dosegel v krvavi nad eno stoletje trajajoči borbi proti tedaj še močnemu turškemu in še močnejšemu avstro-ogrskemu tlačitelju. To gigantsko borbo hrabrih srbskih bratov so spremljale na celi črti naše

vroče želje, da bi bila ovenčana z uspehom, ker je narodna duša našega naroda instinktivno čutila, da srbski brat bje boj ne samo za sebe, ampak v enaki meri za vse nas. S strahom in trepetom v duši smo spremljali to borbo naših bratov z veseljem, ponosom in hvaležnostjo smo pozdravljali njih zmage v zavesti, da so to tudi naše zmage. Tako so te težke borbe srbskih bratov, njih svetli uspehi krepili naša srca, dajali nam poguma, pripravljali in zbujali v naših dušah oni naravni odpor, ono samozavest, ki je potrebna za borbo sužnja proti gospodarju, tlačana proti tlačitelju.

Ko je objel po balkanski vojni ves naš jugoslovenski jug silen val narodne zavesti, ko so se tudi pri nas začeli pojavljati močni znaki narodnega odpora in zahteva po skupnosti z brati po krvi in jeziku, je smatrala Avstro-Ogrska, da je napočil čas, da končno veljavno likvidira nevarnost našega narodnega prebujanja, da z enim udarcem uniči ne samo že tedaj svobodne brate Srbe, ampak tudi nas v njenih mejah živeče Jugoslovane. — Naš narod je z boljo in srdom v duši moral prijeti za orožje, da se bori v sovražnih vrstah ne samo za dobrobit in veličino svojega stoletnega tlačitelja, marveč da pomaga ugonobiti svojega rodne brata in da zatne še sam sebe.

Bilo je prepozno. Narodna duša je bila prebujena, bila je osveščena. Ne zapor, ne vislice, ne krogle in druga sredstva niso več mogla zatreti in uničiti sadu, ki je zrasel iz stoletnih suženjskih muk, iz trpljenja naroda, negovan in marljivo zalivan s srčno krvjo najboljših njegovih sinov.

Tukaj pred nami leži peščica naših mučnikov, ki so neustrašeno dali duška svoji narodni zavesti, ki so šli raje v smrt, kakor da bi prenašali sramoto suženjstva, ali da bi celo dvignili roko in morilno orožje proti lastnemu bratu.

Mi, ki danes stojimo na njihovih grobovih, mi vsi, ki smo po srečnem naključju preživeli strahote osvobodilnih bojev, kakor tudi oni mlajši, ki jim je usoda prizanesla in ki so se rodili, ko je našo zemljo ozarjala luč svobodnega, toplega jugoslovankega solnca, znamo in moramo znati ceniti ne samo žrtve teh naših mučnikov, ampak tudi one ideale za katere so padli. Njim — tem žrtvam Suhega Bajerja, žrtvam poslednjega izbruha in obupa naših narodnih sovragov, kakor tudi z njimi vsem nepreglednim trumam naših borec in junakov, ki so položili svoja mlada življenja na altar naše svobode, se zaklinjamo in prisegamo, da bomo znali ne samo ceniti njih žrtve, ampak tudi da bomo znali živeti in se boriti za njih ideal za narodno in državno svobodo.

Narodna svoboda je najdragocenejše blago, ki se ga more kupiti in plačati samo z srčno krvjo. Ni naroda, ki bi svojo narodno svobodo tako drago plačal in preplačal, kot je to storil naš jugoslovenski narod. Izgleda, da smo vrednost naše nacionalne svobode podcenjevali in naš krvni davek za to svobodo kljub njegovi veličini precenjevali, ker smo morali ta davek še povečati s srčno krvjo prvega in največjega Jugoslovana, ljubljence svojega naroda, s srčno krvjo našega Viteškega Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Tudi On, naš Vzor in Vodja v osvobodilnih bojih je moral pasti za svoj narod, za njegov mir in napredek, za največje ideale celokupnega človeštva za mir in ljubezen med narodi.

Narodna Odbrana kot izrazita nositeljica

borbe za narodno svobodo, vajena slabih in dobrih strani neizprosne borbe, je težko prenesla ta najtežji udarec, a prenesla ga je. Narodna Odbrana kot živ izraz borbenosti in poštovanja celokupnega našega naroda črpa moralno moč baš iz porazov in težkih udarcev usode. Ona se zaveda, učeč se iz svetlih primerov Kosova in albanske Golgote, da se narod ne more zatreti ne z ognjem, ne z mečem, dokler živi v njemu narodna in državna zavest, dokler je borben in pripravljen na najtežje žrtve. Težka je bila borba, neizmerne so bile žrtve, srce se krči od boli.

V tem mogoče najtežjem momentu, kar ga preživlja naš narod, kliče Narodna Odbrana vsem padlim žrtvam narodne svobode, v prvi vrsti Njemu, našemu največjemu Mučniku, naši največji žrtvi, Slava, žive pa poziva v okup, na skupno nesebično delo za one cilje, za katere so padli oni, za veliko, močno, nedeljivo Jugoslavijo, za veličino, mir in srečo vsega jugoslovankega naroda.

Naj živi Kralj Peter II., naj živi Kraljevski dom, naj živi Jugoslavija!

Brnčić Matko



TUNGSRAM

in še kaj

Beograjsko »Vreme« od 16. t. m. prinaša pod naslovom »Kako se je madžarsko podjetje Tungsram, katerega centrala je v Ujpeštu, za Jugoslavijo čez noč prekrstilo v švicarsko podjetje«. Zanimivo razkritje, kakšnih metod se poslužujejo inozemska podjetja, kadar jim gre za nohte. Ker so se po marseškem atentatu avstrijski industriji bali bojkota svojega blaga v Jugoslaviji, so se po-

Da bi pa naši državljani in konsumenti mislili, da Tungsram ni madžarska firma, so te dni razposlali veliko število okrožnic v posebnih kuvertah, na katerih je napisano v francoščini: Tungsram société anonyme d'électricité — Zürich. Na tak način so nas hoteli prepričati, da je žarnica Tungsram švicarskega izdelka.

Da pa je mera polna, ima omenjena to-

»TUNGSRAM«
SOCIÉTÉ ANONYME D'ÉLECTRICITÉ ZÜRICH
Podružnica ZAGREB Prodavnica BEOG
MARTIĆEVA ULICA 12 CARA LAZARA 16



služili sredstev, kakršnih solidni trgovci ne poznajo. Omenjeni list je dobil v roke pismo tovarne Tungsram, ki izdeluje žarnice, kot je gotovo vsem znano. Malo kdo pa ve, da je ta tovarna popolnoma madžarsko podjetje s centralo v Ujpeštu, predmestju Budimpešte, in da nosi sledeči naziv: »Tungsram« Egyesült Izzólámpa és Villamossági Részvénytársaság, Ujpest 4.

varna v Jugoslaviji svojo podružnico, ki je ne vodi Jugoslovani, temveč Madžari.

Izvajamo akcijo »Svoji k svojim«, ker imamo žarnice domačega proizvoda in ne kupujemo nikakih predmetov iz države, kjer je bil organiziran ogabni zločin. Ne pozabimo na dan 9. oktobra 1934.

Opomba uredništva: K radio-aparatom madžarskega izdelka se še oglasimo.

Banovinski svet Omladine NO v Ljubljani

(Nadaljevanje in konec)

Po poročilu brata Šantela, so podali svoja poročila delegati Sekcij: Celje (Plajh Avgust), Domžale (Mišič Franc), Kočevje (Cvar Josip), Krško (Stupar Dušan), Jesenice (Pohar Avgust), Litija (Srečnik Viktor), Ljubljana (Sancin Franjo), Novo mesto (Otavnik Leo), Radetice (Meze Ivan), Trbovlje (Draksler Jože), Zagorje (Klun Franc), Zalec (Gorišek Mirko). Vsem poročilom je sledila krajša ali daljša debata, iz katere so se izkristalizirale želje posameznih sekcij. S temi poročili je bil dopoldanski del skupščine zaključen in skupščina se je nadaljevala popoldne, ko so posamezni bratje podali svoje referate.

Kot prvi je prišel na vrsto referat brata Milana Orožna pod naslovom »Kako ustanovimo novo krajevno organizacijo«. Brat Orožen je točno podal način, kako naj postopajo naši člani, ko hočejo kjerkoli ustanoviti novo krajevno organizacijo NO, in je opozoril, na kaj naj pri tem ustanavljanju posebno pazijo. Poročilo je bilo zelo vestno sestavljeno in je bilo vsekakor koristno, ker se je v nato sledeči debati pokazalo, da so se vršile pri ustanavljanju novih organizacij gotove nepravilnosti, toda ne po krivdi NO, oziroma njenih članov.

Kot drugi referat je prišlo na vrsto poročilo brata Kopača Leona iz Novega mesta: »Kako uredimo organizacijo«. Tudi ta referat je bil važen in zanimiv. Brat Kopač je do podrobnosti navajal različne primere nerednosti, ki so se godile v času prejšnje uprave Omladine. V svojem poročilu se je najbolj zavzemal za pravilno gledanje na telesno vzgojo ter za smiselno in sistematično gojenje duhovne vzgoje. Dolga razprava, ki je njegovemu poročilu sledila, je najboljša pokazala, kako je bilo to poročilo brata Kopača umestno.

Sledilo je poročilo brata Darka Končarja o administraciji v sekcijah Omladine NO. To poročilo je bilo potrebno, ker se je izkazalo, da nekatere sekcije ne poslušajo kot bi bilo potrebno in da so nekatere nerednosti, ki so nastale s tem v zvezi, bile tudi kolikortoliko vzrok nerednemu poslovanju bivšega Banovinskega starešinstva. S tem je bil zaključen prvi del poročil, ki so imela nalogo pokazati, kako morajo postopati Omladinci, ko hočejo ustanoviti, oziroma reorganizirati in voditi naše organizacije.

Sledila so poročila o pomenu sekcij. Kot prvo poročilo je bil na vrsti referat brata Stuparja Dušana iz Krškega o delu Omladine na vasi. Brat Stupar se je zavzemal v svojem poročilu za to, da bi sekcije Omladine na vasi zavzele stalnišče glavnih žarišč prosvete poleg naših šol. V sekcijah naj se goji sport, sekcije naj prirejajo igre in veselice, naj pa nikakor ne zapostavljajo nacionalne vzgoje svojih članov. Sledilo je poročilo brata Ju-

vana o prosvetnih sekcijah Omladine NO. Iz tega referata smo razvideli, da je ena najvažnejših nalog Omladine NO, da ustanavlja prosvetne sekcije, ki naj jim starešinstvo posveča posebno pažnjo. Zadnji je bil na vrsti referat brata Mesece Vladimirja pod naslovom: »Naloge Omladine na srednjih šolah«. Tudi temu poročilu je sledila daljša debata. Vse referate so spremljali navzoči z največjo pozornostjo in so vsi aktivno sodelovali v debati, ki je pokazala smeri dela bodočega starešinstva.

Za temi poročili je povzel zopet besedo brat dr. Cepuder, ki je v polurnem govoru še posebej označil bodoče delo in naloge Omladine NO. Končno je predlagal, da bi skupščina predlagala za bodočega Oblastnega starešino brata Bojana Šantela, kar je bilo soglasno sprejeto. Zaključil je svoj govor z željo, da bi Omladina NO prevzela iniciativo v vsem mladinskem gibanju v državi. Po njegovem govoru je brat Bojan Šantel zaključil skupščino s pozivom na vztrajno delo v Narodni Odbrani.

ŽE ZOPET SOLSKE ČITANKE

V listih smo čitali o zborovanju meščanskošolskega učiteljskega, kjer se je med drugim sklenilo, da se bo meščanskošolsko učiteljsko gledalo slovenskih čitank obrnilo na društvo »Solo in dom« in pa na prof. J. Šolarja. Kdor ve, kakšen je duh, ki vlada v društvu »Solo in dom« in kdor ve, da je prof. Šolar med onimi uredniki, ki so sestavili srednješolske čitanke, o katerih se je v javnosti že dovolj pisalo, ta tudi ve, kakšen duh bo poslej vladal v meščanski šoli in kakšne bodo čitanke, če jih bodo sestavljali zopet gospodje, ki n. pr. v celi čitanki za I. razred srednjih šol niso niti omenili besede Jugoslavija. (Da je bila taka šolska knjiga pri nas odobrena, temu se nikar ne čudimo!) Starši se čudoma čudijo temu, kar so ti gospodje trudoma skupaj spravili in strahoma mladini izročili. Koliko nepotrebne balasta povsod! Kakor da bi moral biti slovenski otrok že v prvi šoli rojen filolog. Koliko nepotrebnih in neduhovitih opazk in vprašanj! Kako se tu štuli otrokom neka spačena slovenščina, namesto one naravne, ki jo govorimo vsi. In vse to naj plačujejo slovenski starši namesto čitank, ki bi otroka vodile v naš narodni in državni svet.

NAROČNIKI!

Prihodnji številki priložimo položnice in prosimo vse naročnike, da poravnajo zaostalo naročnino iz l. 1934. Prav tako naj plačajo naročnino za prihodnje leto. Ne pozabite, da živi »Pohod« le od naročnine!

UPRAVA.

Naša akcija in gasilstvo

Gasilstvo je v naši državi brez vsakega dvoma najbolj človekoljubna ustanova, ki vsakomur brez razlike narodnosti, vere in rase pomaga v različnih elementarnih neizgledih in prav posebno požarnih nesrečah. Tisoči in tisoči morajo biti gasilstvu hvaležni, da je rešilo njihovo premoženje pred uničenjem požara in jih s tem obvarovalo pred skrajno bedo, v katero bi padli v breme občini ali zasebni dobroteljski. Težke milijone narodnega premoženja je rešilo gasilstvo in s tem izvršilo izredno važno delo za državo, ki za svoj uspešen razvoj in svojo moč nujno potrebuje vsak dinar narodnega premoženja. V tej smeri je delovanje našega gasilstva povsem neoporečno.

V nacionalnem oziru pa pri našem gasilstvu še ni vse v redu. Pred nastankom naše države je bilo gasilstvo v nekaterih naših trgih in mestih steber nemškutarstva. V tem pogledu se je pozneje precej spremenilo in je k izboljšanju mnogo doprinesel zakon o ustroju gasilstva. Vključ temu ponekod v našem gasilstvu še vedno obstajajo razmere, ki duhu zakona o ustroju gasilstva ne odgovarjajo in niso v skladu z nacionalnim čutenjem našega naroda. To so ostanki stare miselnosti in ne na ta način si je mogoče tolmačiti dejstvo, da se v našem gasilstvu še vedno dbe na ljudi, ki se klanjajo tujemu kapitalu, četudi je osovražen našemu narodu. To je žalostno dejstvo, ki da mnogo misliti, vendar si nismo mogli nikdar predstavljati, da bi bile nekatere gasilske čete v nacionalnem oziru tako brezbržne, da svoje imetje proti požaru in svoje člane proti neizgledom zavarujejo pri zavarovalnici »Sava«. O zavarovalnici »Sava« je bilo v našem listu že govorjeno in smo tedaj navedli, da se v nacionalnem oziru »Sava« ne more prištevati domačim društvom, ker sede v njeni upravi tuji predstavniki tujega kapitala, in sicer nič manj kot pet pripadnikov italijanskega naroda in režima, ki z vsemi sredstvi skuša zatreti v zasedenem ozemlju naš slovenski živeli. »Sava« je — govorimo v prisposobi — v najbližjem krvnem sorodstvu z Assicurazioni Generali in mislimo, da ne pretiravamo,

če trdimo, da je »Sava« hči pritajene matere »Assicurazioni Generali«, kar dokazujejo naslednja imena članov uprave društva »Sava«: Cav. di Gr. Cr. Edgardo Morpurgo, predsednik »Assicurazioni Generali« v Trstu itd.; Emanuele Ehrenthel, član uprave »Assicurazioni Generali« v Trstu; Stevan Raicevič, generalni predstavnik za kraljevino Jugoslavijo društva »Assicurazioni Generali« v Trstu, Beograd; Dr. Walter v. Fischel, direktor »Assicurazioni Generali« na Dunaju; Dr. G. Cleva, generalni direktor zam. »Assicurazioni Generali« v Trstu.

Z nacionalnega stališča je pa naravnost vse obsoje vredno, kar je storila »Prostovoljna gasilska in reševalna četa« v Celju, ki ni samo zavarovala pri »Savi«, temveč jo v zahvali, ki je bila priobčena v »Jutru«, označuje kot domačo zavarovalnico in jo vsakomur, predvsem pa vsaki gasilski in reševalni organizaciji v naši kraljevini najtopleje priporoča. Trdno smo prepričani, da toplo priporočilo označene gasilske čete in tudi označba »domače« ne bo nič zaleglo, ker so v pretežni večini naše gasilske čete tako nacionalne, da pri »Savi« ne bodo zavarovale. V tem našem prepričanju nas potrjuje dejstvo, ki je skrajno razveseljivo; znaznali smo, da je neka gasilska četa zavrnila zavarovanje pri »Savi«, katero ji je ista nudila celo brezplačno, ker ni hotela, da bi na njenem domu visela reklamna tablica »Sava« in bi se ljudstvo s tem zavajalo v zmoto. Tako postopajo sicer preprosti, toda nacionalno pravilno usmerjeni ljudje in naj bo tako postopanje vsem gasilskim četam v zgled.

Prepričani smo, da bo Jugosl. gasilska zajednica v duhu zakona o ustroju gasilstva storila vse, da se zgoraj opisani nacionalni greh ne bo več dogodil ter da postane celokupno naše gasilstvo odločen klicar gesla »Svoji k svojim« in dosledno temu ponese med vse sloje naroda zavest, da je vsak nacionalno misleč človek dolžan zavarovati samo pri zares domačih zavarovalnicah, ne pa morda radi par dinarjev tuje, nam sovražne združbe priporočati in jih celo prikazovati kot domače.

Zavaruj se pri domači zavarovalnici!

II. jugoslovanski evharistični kongres v Ljubljani

V dneh 28., 29. in 30. junija 1935 se bo v smislu poziva jugoslovanskih katoliških škofov vršil v Ljubljani drugi vsedrjavni evharistični kongres, to je verska manifestacija jugoslovanskih katoličanov za Kristusa v Rešnjem Telesu. Organizacija te velike prireditve, ki so imeli 1. 1925. Hrvati, je padla sedaj na Slovence. V Ljubljani posluje z veliko marljivostjo obširni pripravljalni odbor pod vodstvom ljubljanskega škofa, prav tako pa poslujejo po ostalih jugoslovanskih škofijah in tudi po posameznih župnijah manjši odbori, katerih naloga je zlasti duhovna priprava udeležencev in vsega naroda na kongres.

Kongres hoče v bratski ljubezni zbrati katoličane iz vse države in kot tak predstavlja poleg verskega tudi močan patriotski čin. Ko se je letos vršil v Argentini v Buenos Airesu svetovni evharistični kongres, katerega se je udeležilo blizu 2 milijona katoličanov, so Argentinci pravilno razumeli propagandni pomen takih velikih prireditev. Zato ni sodeloval pri pripravah za kongres in pri kongresu samem le ves argentinski narod, temveč v prav odlični meri tudi sami predstavniki države, vlada in vojska. Tudi ljubljanskega kongresa se bodo udeležile delegacije prijateljskih nam držav. Ze iz tega

vidika je treba tako prireditve podpirati in videti v njej le to, kar je: mogoče izpoved vere v Boga, ki je v svoji neskončni modrosti nele Stvarnik sveta, temveč tudi najmočnejša obramba naroda in države.

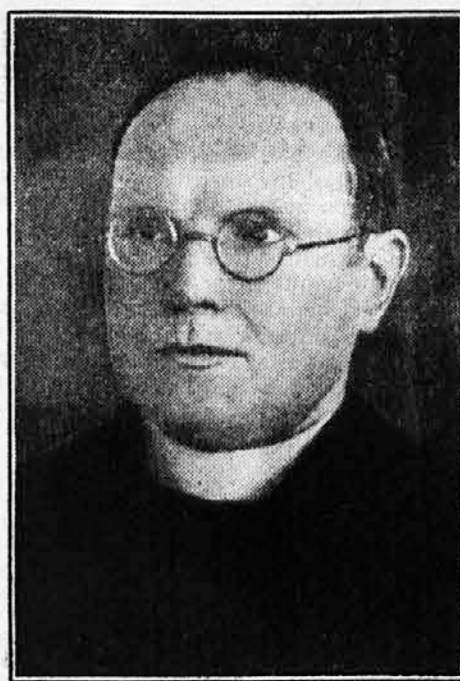
Opomba uredništva: Radi priobčujemo in bomo priobčevali tudi v bodoče vse važnejše objave pripravljalnega odbora evharističnega kongresa v Ljubljani. Priznavamo globoki pomen vere in verskih resnic za kulturo in razvoj vsakega naroda, zlasti pa našega, ki dokazuje svojo zvestobo in udanost veri že skozi več kot tisoč let. Toda baš zato vstrajamo na stališču, da je izražanje članek »Odlikovanje« v številki 47 našega lista in podrtavmo svoje principiellno stališče: Jugoslovanski katoliški škofje in jugoslovanski katoličani so dolžni zlasti pri tako manifestantni prireditvi, kot želimo, da bo evharistični kongres v Ljubljani, dokumentirati pred vsem svetom svojo udanost lastnemu narodu. V sled tega pričakujemo in zahtevamo, da se bo evharistični kongres, ki mu bo prisostvoval brez dvoma tudi poseben odposlanec sv. Očeta, bavil prav intenzivno s strohalno usodo naših katoliških bratov na Koroskem in v zasedenem Primorju. Tu bo prilika za manifestanten in v sled tega tudi pomemben dokaz praktične brige za dobrobit lastnega naroda in lastne države. Ta poziv bomo ponavljali ob vsaki priliki in bomo storili vse, da bo ta, gotovo plemeniti, osnovni nauk sv. kat. vere odgovarjajoči namen tudi uresničen.

pri Srbih in Hrvatih »badnjak« ali »badnji dan«, pri Bolgarih pa »būdnik« ali būdni dan, je prav verjetno, da pomeni nasprotno od starega boga, ki so vanj verovali Slovani za časa poganstva, to je novega, malega ali mladega boga, ki je novi bog ali sin božji. Verjetno pa je tudi, da znači božič pri starih Slovanih zimski sončni kres, to je dobo, v kateri začenja dan rasti in je nasprotje običajnega kresa, to je takrat, ko je dan najdaljši. Prvo pa potrjujejo že lepe besede srbske narodne pesmi: »Božič baje po vsem svetu«, kar pomeni, mladi bog, to je sin božji dela čudeže, na kar nas spominja tudi nemški rek: »Der Samstag gehört dem alten Herrgott, der Sonntag aber dem jungem«. Iz poganske dobe izhaja najbrž tudi beseda »badnjak«, kar je v belokrajnskem narečju »badnik« ali »bednik«. Beseda je iz staroslovanske »bōditi« (vigilare, vigiliare), kar so stari Slovani v tem času čuli, namreč v času dvanajstih svetih večerov ali treh božičev; to je prvi božič — rojstni dan mladega boga ali Kristusa, drugi — novo leto in tretji — večer pred svetimi tremi kralji ali tretjim božičem. Badnjak ali būdnik pomeni danes pri Srbih in Bolgarih sploh poleno, »koje se u oči božiča loži na vatru« (Vuk). Od tod prihaja tudi vera, da se v dvanajstih svetih večerih odpre nebo in človek, ki ga vidi, dobi vse, karkoli si zaželi. Na prvo kaže tudi že gori omenjenemu nemškemu reku sorodna srbska narodna koledniška pesem: »Za staroga za badnjaka, za mladega za božiča«. Vendar so vsi običaji našega ljudstva svojstveno naši.

Vsem Jugoslovenom je poznana navada, da dekleta, ponekod pa tudi fantje vlivajo na sveti večer v vodo raztopljen svinec, ki se v njej izoblikuje v različne podobe, po katerih dekleta sklepajo in ugibajo, ali bodo dobila ženina in kakšen bo ta; ponekod uporabljajo namesto svineca tudi jajca, jajčni beljak in cin, toda največ raztopljen svinec. Razširjena je tudi vera, da na božični večer opolnoči govori živina in kdor hoče slišati, kaj se med sabo meni o domači hiši, mora imeti pri sebi praprotno seme, ki ga je nevede dobil na kresno noč. Manj pa je razširjena ta vera pri Srbih in Bolgarih. Po Krasu in Istri ter pri goriških Slovanecih je še vedno navada, da na sveti večer devajo na ogenj lesen panj ali čok,

Na Oplencu

Na rojstni dan blagopokojnega Kralja Aleksandra, so se poklonili slovenski akademiki, kakih 300 po številu, velikemu duhu pokojnega Kralja. Iz Ljubljane so se odpeljali s potniškim vlakom, v Zagrebu prestopili na posebni vlak in se skupno z akademiki



Župnik brat Janko Barle

in profesorji zagrebske univerze odpeljali v Mladenovac. Na Oplencu so jih že čakali dijak in profesorji beograjske univerze. Molitve na grobu velikega pokojnika je opravil za pravoslavne iz Beograda došli pravoslavni duhovnik, za katolike pa gospod župnik Janko Barle, ki se je na povabilo pripravljalnega odbora priključil deputaciji.

Op. ur.: O tej poklonitvi priobčimo v eni prihodnjih številkih obširno poročilo.

Izpred sodišča

Na zatožni klopi sedi par kmečkih mlečnozobih fantov, ker so baje ob neki javni prireditvi pri intervenciji uradne osebe dajali duška svoji nevednosti in rabili razne izraze proti državi ali državni upravi, očitali nepismenost našim južnim bratom in se sploh spuščali — navadno ne baš v treznem stanju, v neopraceno in neutemeljeno kritiko in psovvanje.

Posledica je: obsodba in občutna kazen. Kdo pa je temu kriv? Prepričan sem, da ti mlečnozobi obtoženci s podeljenimi niso imeli pojma o upravi države in kakor se je izkazalo, niso niti poznali naših južnih krajev, še manj pa ljudstva in njegove kulture tam doli. Ti fantje niso bili daleč po svetu. Gotovo pa so morali kaj takega slišati doma in sicer od oseb, ki najbrže brez pridržka verujejo vse, kar jim utemeljeno ali neutemeljeno prišepetajo. Prav za prav so ti zadnji pravi krivci. In teh je še mnogo. To so vsi oni iz vseh slojev našega naroda, katerim ni nič prav in v redu v naši domovini, ki zabavljajo čez vse in mislijo, da je nepravilnost ali upravnega pogrška kriv le Beograd, tamkajšnja korupcija, nepismenost itd. Take »neregule« je najti med vsemi sloji: pritožujejo se čez davke, ki so jih baje krivi oni tam doli; noben ukrep jim ni pravilen in tudi krizo je zakrivil Beograd. Tako se namiguje tudi pri družinski mizi in posebno v gostilnah in kavarnah, kjer se navadno rešuje slovenska kultura na južne analfabete, ki po mnenju takih opazovalcev žive le od naših žuljev in naše kulture.

To ni samo grdo podcenjevanje, ampak je tudi krivično. Sem mnenja, da se ne more

soditi višino kulture kakega naroda samo po pismenosti ali nepismenosti ljudstva. Kaj imajo opraviti analfabeti v Italiji ali na Francoskem z laško in francosko kulturo! Književnost in kultura sploh se je gojila navadno le po posameznikih v mestih med meščanstvom in je iz mest ven rosila svoje blagodat v podeželje med široko ljudstvo, v kolikor jo je to zamoglo doumevati in sprejemati.

Ali mislite, da ¼ kmečkega in delavskega ljudstva v Italiji sploh pozna velike može Italije? Ali čita tam doli ljudstvo Danteja in druge? V Franciji in na Nemskem je med kmečkim ljudstvom približno isti pojav. V zadnjem času smo v tem na boljšem mogoče že v Rusiji in zlasti med Čehi in med Slovenci.

In kako je v naših južnih krajih? Vsak Srb pozna svoje legendarne narodne junake in prosvetitelje. Vsak večer se recitira in popeva pri kmečkih ognjiščih narodna pesem, ki je narod vodila skozi vse tegobe. Kdaj so že ustvarjali srbski misleci in književniki visoke kulturne dobrine! S kako zavestjo je srbski narod doprinašal ogromne, tudi materialne žrtve za svoje kulturne institucije in krvave žrtve za svojo svobodo! Zdi se mi, da celo več nego pri nas, ki vedno poudarjamo svojo kulturo, a ne pokažemo preveč smisla za naše kulturne institucije z denarnimi prispevki.

Mislím, da so se naši južni bratje sami močno oddolžili skupnosti in svoji kulturi.

Takega naroda se torej ne sme imenovati nekulturnega in ga pitati z nepismenostjo. K temu so najmanj opravičeni oni, ki se znajo kvečjemu samo slabo podpisati in ki kažejo svojo kulturo in civilizacijo s takimi neokusnimi in zlohotnimi izpadi in je prav, da pridejo radi tega pred sodišče.

Ne vem, če bi se dobilo preproste srbskega kmeta, ki bi tako in v takem razpoloženju s tako psokov udaril po slovenskem kmetu. Svet je Srbu izrek: Brat mi mio, koje vere bio.

Zlasti na to lepo rečenico opozarjam vse one, ki imajo sveto nalogo, da govorijo ljudstvu in ga vodijo.

Potem ne bo več takih naših nesrečnih mlečnozobih fantov na zatožnih klopih in v ječah radi zakona o zaščiti države in tudi radi naših običajnih pretopov, ki tudi ne smejo biti za nas kulturno merilo navzdol.

Ljudstvo je treba z ljubeznijo počevati, gojiti v njem čut poštenosti in spoštovanja do svojega sobrata. To se pravi, skrbeti za dušni in telesni blagor svojega naroda — in tudi tako in le tako se čuva Jugoslavijo.

I. L.

Brez komentarja

Budapešta, 14. decembra 1934: Papeški nuncij Rotta, ki je že pred par dnevi v imenu svetega očeta naklonil pomožnemu komiteju iz Jugoslavije izgnanim Madžarov 1000 pengov, je izročil danes nadaljnjih 2000 pengov kot prispevek za lajšanje prve bede ter sporočil očetovski blagoslov papeža, ki najgloblje sočustvuje s težko stisko izgnancev.



R. B.:

Božič pri našem narodu

Kakor se značaj in značilnosti vsakega naroda kažejo zlasti v njegovih posebnostih, ki so trdnost spojene z narodovo preteklostjo in njegovim materialnim in kulturnim razvojem, tako se tudi slovenska svojstva, slovenska tradicija in slovenska preteklost očituje najbolj v njegovih narodnih običajih. S temi običaji pa so zvezane tudi mnogoterne narodne vraže, ki dasi večinoma kraljevo in časovno omejene, kažejo tesno rast in globoko povezanost z najbitnejšim življenjem naroda. V naslednjem sestavku bomo poskušali na kratko opisati nekatere poglavitne in zanimive narodne običaje, vraže in vere pri Jugoslovenih, ki so poleg nekaterih drugih praznikov in posebnih dnevo v navadi najbolj okoli božiča, ki ima kakor pri vseh krščanskih narodih tudi v življenju našega preprostega ljudstva veliko vlogo. To svojo pomembno vlogo pa ima prav radi tega, ker kažejo ti običaji, vraže in vere posebno pri našem narodu svoje slovenske korenine, ki so se v stoletjih pri našem narodu izoblikovale v popolnoma nacionalna svojstva našega naroda in dobile točno obeležje naših krajevnih in časovnih, geografskih in zgodovinskih prilik. Nikjer se niso morda narodni običaji tako tesno zvezali z življenjem naroda in se tako globoko vkoreninili vanj, kakor prav pri jugoslovenskem narodu, ki je kljub svoji temni usodi v zgodovini in stoletja in stoletja izpostavljen najrazličnejšim vplivom raznarodovropskega in vzhodnega imperializma obdržal svoj slovenski značaj in ga ohranil zlasti v samorastem, prvobitnem in globokem življenju preprostega naroda.

Dasi je božič v bistvu krščanski praznik, vendar je zelo verjetno in se da tudi z mnogimi dokazi podpreti, da so stari Slovani poznali božič v predkrščanski dobi, na kar nas spominjajo marsikje nekatere božične vraže in božični običaji, ki kažejo na nekatere poganske navade iz poganske dobe. O besedi sami, ki zaznamuje pri Slovanecih sveti večer, ki se sam v ožjem pomenu nazivlje

ki ga imenujejo »božič«. Sede okoli ognjišča, ter prepevajo različne cerkvene in narodne pesmi, ponujajoč »božiču« vina v majoliki in polivajoč ga z njim. (Seveda v sedanjem zatiranju naših ljudi pod Italijo tudi ta prelepa narodna navada izginja, kakor izginjajo tudi naš jezik in naša pesem.) Vendar pa to navado, seveda v drugačni obliki, zasledimo tudi drugod, tako med francoskim ljudstvom, o katerem se bere: »Le 24 décembre, vers les six heures du soir, chaque famille met à son feu une énorme bûche, appelée, souche de Noël. (Mémoires de l'Académie celtique, III, 3). O tem, da se na božično noč odpre nebo in da se človeku, ki ga vidi, izpolni vsaka želja, je najti isto pri vsem jugoslovenskem narodu. V slovenskih krajih je znana pripovedka o neki ženi, ki je moleč glavo skozi okno in čakaje, da se odpre nebo hotela, kaj se v nebo odprlo, v naglici reče: »Bog mi, kaj debelo kravo!«, pa se je zmotila in je v naglici zamenjala kravo z glavo, ki ji je v tistem hipu zares zrasla v velikost čebra, tako, da je bilo treba zid prebiti, da je mogla osvoboditi svojo glavo. Isto se pripoveduje o bolgarskem uboju, ki je namesto: »Daj mi bože šinik zlato!« (mernik zlata), dejal »Daj mi bože šinik glava!« Drugod zopet, kjer štejejo dvanajst svetih dni od Sv. Lucije do božiča, sklepajo iz vremena teh dvanajstih dni, kakšno bo vreme v bodočem letu. Slavonci pravijo tem dvanajstim dnevom »brojanice«. Če pa na sveti večer ugasne luč, pravijo, da bo v novem letu smrt v hiši. Prav tako je tudi v srbskem ljudstvu znano sledeče: »Kad se u večer stanu moliti Bogu, onda zapale božičnu voštano sveću, pa starešina a i ostali glede, kojemu se od čeljadi ne vidi senka, prema tog božičnoj sveći i za ono drže, da će te godine umreti«. V Beli Krajini se govori, da kadar na sveti večer vrata na senici ali kje drugod luputajo in cvrlikajo, pomeni to mrliča v hiši preden mine leto dni. Na Gorenjskem hodijo deloma dekleta še danes tu pa tam gledat na božični večer v tolmun, ali se jim morda ne prikaže obraz ženina. O tem poroča že Valvazor. To je opisal tudi goriški slavček Šmonca z Vrsnega v pesmi »Na sveti večer«: »Pod goro gre deklete mlado, ko svet obhaja sveto noč, spoznalo bi v potoku rado, kaj višnja ji namenja moč. Le da se je njegov

pogled v vodo usmeril tudi drugam: »Prenagnil bodem se nad vodo, prisluškal, kaj bo val šumljal, ne svoje, naroda usodo, v preročnih valih bom iskal!« Po mnogih slovenskih krajih je v navadi, da gospodar, ko pride od polnočnice domov, zbudi vse domače živali in jim da jesti, zlasti pa konjem in govedu; ponekod speko za živino poseben hlebec iz belega brašna. Med koroskimi Slovenci je običaj, da dajo konjem in goveji živini belega kruha in posvečene soli, čes, da se živina polje bolje redi in da naj se veseli tudi živina, ko se vse na svetu raduje. Po srbskem običaju se »česnica iznese vruča na ručak, po gornjor kori namaže medom, pa nanju sune jedna kašika soli. To se posle izreže i ostavi. Ovo je korisno za marvu i lekovito za bolesnike«. »Česnica« je neke vrste božičen kruh, ki se na poseben način peče v žerjavici. Pri slavonskih Hrvatih razstijajo na božični večer po tleh snop slame in po mizi sena, potem pa izpod prta vlečejo posamezne bilke in ugibajo plodnost ali nerodovitnost prihodnje letine. Tisti pa, ki izveče najdaljšo bilko, bo najdalje živel. O podobnem srbskem običaju piše Vuk: »U oči božiča, pošto se badnjaci unesu u kuću i nalože na vatru, uzme domaćica slame i kvočici prostre je po sobi ali po kući, ako nema sobe. Na božić se obično ruča s vreće i sofa se ne diže niti se kuća čisti kroz tri dana«.

Bolj kot povsod drugod se je tradicionalno narodno praznovanje in obhajanje božiča obdržalo v srbskem in bolgarskem preprostem ljudstvu. Ker je ta pristni narodni običaj bitno slovenski, hočem na kratko orisati le božično praznovanje v srbski hiši, ki se le v maločem razlikuje od bolgarskega, in božiča pri Slovanecih ne bom natančneje omenjal, kolikor ga v raznih običajih in vražah nisem že zgoraj, kajti vsakdo od nas ga dobro pozna. Običaji z božičnim drevcem razen jaslice so pa tudi bolj germanski kot slovenski, dasi so se res že vkoreninili tudi v našem ljudstvu. Domači in verski običaji v srbskem domu se začno že pred božičem, to je na badnji dan, pred katerim se strogo poste. Ta dan odide domačin še pred solnčnim vzhodom po badnjake, doma pa zakoljejo »pešeničce«, to je prašiča ali ovco. Zvečer stopi domačin z badnjaki v hišo in

Po naši zemlji

Ljubliana

Z Aleksandrove univerze

Kranj

LEPA NACIONALNA MANIFESTACIJA
V KRANJU

Gospod urednik! Zadnja Vaša objava o naših Daničarjih je vzdignila pri nas obilo prahu. Predvsem vlada med vsemi splošno zanimanje za mojo osebo, ker si niso mogli misliti, da bi mogel biti kak »Pohodovec« toliko drzen, da bi se vrnil tudi v to akademsko družbo. Da bomo s stvarjo na čistem, Vam bom podal še eno poročilo, mogoče se bodo potem moji tovariši in sodrugi vendarle zbrili, kdo sem in kaj nisem. Zelo me mika, da bi se razpisal o Triglavih. Stari Triglav, Mladi Triglav, Novi Triglav in kdo ve, kakšen Triglav še, vse to so aktualne zadeve naših slovenskih akademikov. Pa, da boste vedeli, kdo je n. pr. pri Mladem Triglavu, Vam pošiljam seznam njegovih članov. V tem seznamu so v rubriki omenjene vse dobre lastnosti posameznih članov: kolikokrat je kdo predkaznovan, kolikokrat je bil posameznik v policijski preiskavi itd. Ta rubrika nosi logičen naziv »Politični kapital«, iz katerega si nameravajo budni lastniki napraviti bodočnost. Ta seznam je seveda le za Vašo privatno rabo.

V soboto smo imeli na Univerzi kaj živahen dan. Bil je občni zbor nekega društva, kjer so govorili in kričali vsi vprek. Naši Slovenci so zmagovali na vsej črti in so s to zmago ponovno dokazali, da so popolnoma zreli za svojo nezrelo politiko. Poročilo o tem zboru Vam pošljem prihodnjik, sedel sem v kotu in si najzanimivejša mesta notiral. Seveda vsega ne boste mogli objaviti, pa imejte še tisto za svojo privatno uporabo. Naš klub na oknu se prav lepo razvija. Bradati možje, ki se v njem zbirajo, vodijo usodo našega akademskega življa dokaj uspešno. Tako uspešno, da so jim vsi strokovni klubi zlezli iz rok in sedaj svojih praznih rok ne vedo kam dati.

(Dalje prihodnjik)

OVADUŠTVO

Neki slovenski dnevnik, ki si je l. 1914. menda vzel patent na ovadštvo in je vsak dan prinašal pozive, naj ljudje denuncirajo svoje znanee in sosede, če so »srbofilci«, prinaša zadnje čase prav pogosto namigavanja in članke — proti ovadštvu. Citira tudi besede dr. Kreka, ki bi bilo najbolje, da jih obrne nase. Seveda l. 1914. je šlo za tujo državo, in takrat je bila sveta dolžnost, naznaniti vsakega, ki je proti nji, dandanes pa gre za našo jugoslovensko državo, zdaj pa Bog obvari, da bi n. pr. naznanil človeka, ki deli protidržavne letake. Takrat l. 1914. te je lahko ena sama nepremišljena beseda stala glavo (čeprav bi država od nje ne imela nikake škode, in vendar si moral ovaditi vsakega; danes gre samo zato, da se zatire protidržavna propaganda, a danes — po mnenju tega lista — ni bolj sramotnega dejanja, kakor če bi koga naznanil. Taka je dvojna mera tega dnevnika, ki ga vedno vodi srčno prepričanje. Mi nečemo zagovarjati ovadštva, ako ima zlohotne namene in se poslužuje nečastnih sredstev, smo pa tega mnenja, da je dolžnost vsakega Jugoslavena čuvati Jugoslavijo in da je po cerkveni zapovedi in tudi po katoliški morali, kakor po državljanski zavesti, napačno — k grehu molčati.

Službo išče nacionalist. Sprejme vsako delo. Sposoben za nočnega čuvara.

Akademik - nacionalist želi instruirati nižješolce, in sicer iz vseh predmetov, razen iz francoščine. — Pojasnilo daje uredništvo »Pohodac«.

Želi »dobar večer i čestiti badnji dan«; položi jih na ognjišče, nato dene nanje še snop slame in vsa družina se zbere okoli ognjišča. Na vzhodno steno prilepi voščeno svečo in molijo. Po molitvi pa postavijo voščeno v vrečo ječmena, kjer gori vso noč. Pri večerji sedi za mizo domačin, možki po starosti in ženske. Predno prisedejo, poljubijo domačino roko, le žena ne. Posta je konec in na mizo pridejo boljše jedi. To noč spe vsi v eni hiši, le pri badnjaku pazi nekdo na ogenj. Božični dan naznanijo jutraj s streli iz pušk. Domačica umesi z vodo, ki jo dečki prinesejo iz čistega studenca, v katerega namečejo žito »česnicu« iz pšenične moke. Vanjo vložijo zlat ali srebrn novic in kdor ga najde v svojem kosu, ta bo srečen tisto leto. Starejši pa odidejo v cerkev. Dokler se ti »čerkvarci« ne vrnejo, nihče ne je mesnih jedi, ker prinesejo ti s seboj »navore«, to je obhajilni kruh, ki ga mora vsakdo pokusiti. Tudi živini namečejo klaje. Ko pride jutraj »polajajnik« ali »polaznik«, to je prvi sosed, prijatelj ali sorodnik, ki pride v hišo, ustreli ta iz puške. Ko stopi v hišo pozdravi: »Hristos se rodi« in v pospe žita po sobi, domačin pa njega. Nato gre trikrat okoli ognja, vrti badnjake in z vrhom badnjaka, ki se imenuje »vatralj« udari po badnjakih in pravi: »Ovoliko goveda, ovoliko konja, ovoliko ovaca, ovoliko krmaka, ovoliko sreče i napretka« itd. Nato vloži v pepel poleg ognjišča novce, potem se šele pozdravi z domačinom in ostalimi. S strelom naznanijo ručak. Zbero se za mizo in vsak s svečo v roki molijo. Poljubijo se med sabo, le mož in žena ne. Pri božičnem kosilu jedo največ meso in pijo vino. Domačin in polajajnik razlomita in razdelita česnice, za tem pa prinesejo na mizo pečeno, le glavo shranijo za novo leto. Tri dni ne odgrinjajo mize in ne čistihi hiše. Do novega leta se pozdravljajo le s: »Hristos se rodi« in odgovarjajo: »Va istinu se rodi«.

Pri Bolgarjih natresejo na dan pred božičem, to je »malika koledar« na večer po sobi slame, pogrnejo mizo z belim prtom in na sredo sobe posujejo pest s kadilom pomešane pšenice. Ponekod puščajo slamo tudi po tleh ter jo po treh dneh zbera in podlože perutniti, da bi se bolje redila. Na sveti večer pokadi »domakinc« hišo s kadilom.

V nedeljo, dne 16. dec. t. l. je priredil Škol s sodelovanjem vseh ostalih nacionalnih organizacij lepo svečanost. Zasidili so lipo v spomin blagopokojnega Kralja Aleksandra Ujedinitelja.

Po čitanju spominske listine, so to listino vložili v zemljo in starosta vrtnarjev brat Zirovnik je lipo zasadil, nakar je sestra Kušarjeva lipo privezala s trobojnic. Nato je navzoče nagovoril starosta Sokola brat Završnik. Njegovemu govoru je sledil enominutni molk v spomin Viteškega Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Ko je godba zaigrala državno himno, je nagovoril navzoče župan mesta Kranja brat Ciril Pirč. Mladino je nagovoril direktor kranjske gimnazije brat dr. Dolar z naslednjim govorom:

Draga mladina naše mlade Jugoslavije!

Vsadi! smo vitko lipo v sokolskem parku, slovansko drevo, simbol slovstva, simbol mlade Jugoslavije, v časten spomin na našega največjega sina, najvernejšega Jugoslavena, v kvaleten spomin na našega blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Je to izreden dogodek v izredno težkih in napetih časih, v zgodovinskih važnih dnevih. Tragično-pretresljiva smrt našega Velikega kralja zaradi zločinskih intrig in pohlepnosti po naši lepi in bogati zemlji ter diplomatsko zadoščenje v Zenevi, to sta dogodka, o katerih je govoril in se razburjal ves svet, dogodka, ki sta zlasti nas Jugoslavena, še posebej pa Tebe, nepokvarjena mladina, presunila do dna duše. Saj ni bilo drugače mogoče. Naš blagopokojni kralj je izšel iz naroda, živel in delal za svoj narod, še več, žrtvoval je svoje dragoceno življenje za narod; za njegovo mirno sožitje z drugimi narodi iz ljubezni do njega, kar neizbrisno pričajo njegove zlate besede: Čuvajte Jugoslavijo! Draga mladina, to so nepobitna dejstva, mimo katerih ne moreš. Zato smo včeraj vsadili lepo lipo, da te opozarja na ta dejstva in vzpodbuja k neomajni slogi, k neumornemu delu v srečo in procvit naše mlade Jugoslavije.

Na drugi strani pa so naši diplomati v Zenevi z našimi zavezniki, zlasti z brati Čehoslovaki nam priborili moralno zadoščenje za marsejski zločin. Naš narod je vzel to formalno zadoščenje na znanje z viteškim duhom, kakor se to spodobi discipliniranemu narodu, ki ceni in uboga svoje voditelje, a pomiril se ni, kajti mi prav dobro vemo, da so sosedni narodi ščitili in branili marsejske zločince prikrito in očitno — in taki narodi ne morejo biti naši prijatelji, vsaj tako dolgo ne, dokler tega madeža ne izbrišejo raz sebe. To je drugo dejstvo, ki razburja naše duše, zlasti Tebe, draga mladina, ker imaš priroten vest za pravico in krivico, ker imaš še neomadeževano in čisto dušo.

S tresačo roko smo vsadili to lepo lipo v našo domačo zemljo, ki jo je On tako strastno ljubil, ki ga telesno ni več med nami: nič več ne bomo gledali njegovih živahnih oči, nič več zrlj njegovega smehljajočega, očetoškega obraza. A njegov duh živi med nami, živi v njegovem sinu, njegovem Veličanstvu kralju Petru II., duh očuvanja Jugoslavije.

Draga mladina! Mlada je ta lipo, kakor ste Vi mladi in je mlad naš kralj. A rastla bo ta lipo v skrbni naši negi, se razvijala in košatila ter s svojim blagim vonjem privabljal Jugoslaven pod svojo hladno senco. Tako boste i Vi, draga mladina, rasti v jugoslovanskem duhu, v duhu bratstva in ljubezni, v složenem in čvrstem sodelovanju za očuvanje naše Jugoslavije. In kadar bi Vam morda v Vaši življenski borbi opešala vera, upanje in ljubezen do našega naroda in domovine, takrat pridite v senco te lipe ter si poživite in osvežite spomin na pretresljive dogodke, ki ste jih sami doživeli! Od tod odhajate zopet prerajeni z novo silo na krepko delo za očuvanje naše Jugoslavije, za očuvanje pravice našega naroda vsepoved, za ohranitev naše svobode kjer-

Potem sedejo za mizo, nakar »domakinc« in »domakinja« razlomita »bubdnik« in ga razdelita. V božičnih praznikih, ki trajajo tri dni, hodijo koledniki pozdravljati ljudi po hišah. Na budni večer pred novim letom zamiesijo kolače, ki jih razdelijo med »survatkarje« to je tiste goste, ki pridejo čestitat novo leto (surva godina novo leto). Ta večer je na mizi svinjsko meso in za mizo sedejo šele, ko hišo pokade s kadilom. Po večerji vtaknejo v skledo, ki jo napolnijo s pšenico »survatko«, to je drenovo šibo, s katero gredo naslednjega dne »survatkovati«. Na ognjišče sipajo kadilo, odrtajo od šibe za vsakega domačega poka in po tem, ali se odpre, sklepajo, ali bo dotični čez leto dni še živ in zdrav. Na ogenj denejo za vsakogar pšenično zrno. Če se razpoči, je tisti srečen v novem letu. Drugi dan pa gredo »survatkovati«, kajti ob božiču hodijo gostje od hiše do hiše in kaže se prava slovanska gostoljubnost, ki je ni najti nikjer drugod.

Kakor sem že omenil, se v teh narodnih običajih zrcali čista slovanska duša, preprosta, marsikje vdana naivnim vražam in veram, toda kljub temu dostojanstvena in kulturna. Kakor ima vsak narod svoje posebnosti, tako se tudi naša kultura, ki jo »kulturna« Evropa imenuje barbarsko, kaže prav v narodnem blagu in dokazuje, da je naš narod bil in je visokokulturn, ker je ta kultura globoko vkoreninjena v njegovem bistvu in z narodom tako močno spojena, da jo lahko s popolno pravico in z dvignjenim ponosom imenujemo nacionalno kulturo. Značaj narodne kulture pa jasno in nedvomno izpričuje, da je jugoslovanski narod od Tilmenta do Crnega morja tako tesno in močno povezan, ne samo po svojem enotnem in najprvotnejšem izviru v davnini in po svojem razvoju v zgodovini, temveč se je ta vez in ta nacionalna skupnost ohranila tudi v narodnih običajih, ki jih je nešteto in od katerih smo na tem mestu omenili le najzanimivejše in najzanimivejše. Naša dolžnost pa je, da te običaje branimo in hranimo, ker se v njih zrcali in izpričuje tesna povezanost nacionalne, geografske, etnološke in zgodovinske upravičene celote, ki se ji po vsej pravici pravi — jugoslovanski narod.

koli! V to nam pomozi Bog in sreča junaška naše nepokvarjene mladine, naše dike in ponosa!

Po govoru brata dr. Dolarja je bila svečanost s tem, da so lipo zagrebli, zaključena. Ves čas proslave je bilo vreme skrajno slabo, toda kljub temu je številno občinstvo in prisotna šolska mladina vztrajala do konca.

Naš pokret

NAKNADNA ZAPRISEGA ČLANOV NARODNE ODBRANE

Oblastni odbor NO v Ljubljani sporoča onim članom ljubljanskih organizacij, ki 16. t. m. niso zaprilegli, da bo naknadna prisega v prostorih Oblastnega odbora NO, Sešenburgova ul. 3/I. v nedeljo 23. t. m. ob 11. uri dopoldne.

Položitev prisega je obvezna za vsakega člana NO.

Neupravičena odsotnost tvori razlog za izključitev.

Tajniki ljubljanskih krajevnih organizacij morajo biti navzoči s članskimi imeniki in štampiljkami.

Oblastni odbor NO v Ljubljani.

Prva redna skupščina J. N. A. K. Edinstvo

Sledilo je poročilo brata čitalničarja tajnika Miloša.

»Vsakemu društvu je potrebno potrebna čitalnica, ker se tako članstvo potom časopisov, revij in knjig seznanja z vsemi političnimi, kulturnimi, znanstvenimi in gospodarskimi problemi. Nadalje je čitalnica oni faktor, ki privablja članstvo v lokal, kjer se medsebojno spoznava in utrjuje bratstvo, kar je za uspešno delovanje kluba glavni predpogoj! Nadalje poroča o časopisih in revijah ter knjižnici in opozarja novega čitalničarja, da se naj z vso ljubeznijo in vneto loti dela ter izpolni čitalnico.

Izpregovorila je še sestra gospodarica Uranič Justina:

»Ker je društvo mlado, zato še nima obsežnega inventarja. Ponaša pa se z lepim lokalom na Tyrševi cesti 14. Vendar pa bo treba novih prostorov, ker je letos število članov silno narastlo!«

Sledilo je revizionalno poročilo brata predsednika revizionalnega odbora: Krniča Gojka.

»Delo kluba v pretekli poslovni dobi moramo deliti v dve: dobo notranjega urejanja in dobo pozitivnega ustvarjanja. Naš klub je danes na taki višini, da ga ne spoštujejo samo prijateljska, marveč tudi neprijateljska društva. Vse to je zasluga upravnega odbora kluba. Tehniško delo klubovih odbornikov je v najlepšem redu. O predsedniku Janezu Tomšiču izjavljam, da se morda nobeno akademsko društvo ne more ponašati s tako sposobnim in iskrenim predsednikom. Predlagam, da se naj izglasuje absolutorij celokupnemu odboru; bratom Tomšiču Janezu, Colariču Martinu in Uratariču Bogdanu pa s pohvalo!«

Občni zbor je soglasno sprejel predlog brata revizorja. Po desetminutnem odmoru so se vršile volitve. Najprej je bil ob vihar-nem aplavzu soglasno izvoljen predsednik Janez Tomšič, stud. phil.

S tem mu je bila na najlepši način izrečena zaupnica in spoštovanje ter ljubezen vsega članstva, ki v njem vidi sposobnega in priljubljenega voditelja.

Odbor se je volil po listah in izvoljen je bil sledeči odbor:

podpredsednik: Colarič Martin, stud. iur.,

RADIJSKA PREDAVANJA

Dne 23. t. m. ob 10. uri dopoldne predava brat dr. Vanko Kanoni o temi: »Usoda proletarskega otroka«.

Dne 27. t. m. ob 19. uri bo predavanje: »Kaj sem videl na Koroškem«.

Dne 3. januarja 1935 bo predaval brat Franjo Bulc o »Gasilstvu kot narodni pokret«.

TUDI ČLANI NARODNE ODBRANE SO PRISEGLI

Kot znano, je Središnji Odbor NO odredil, da morajo vse krajevne organizacije zaprileči svoje članstvo. Ljubljanske organizacije NO so to odredbo Središnjega odbora izpolnile v nedeljo, 16. decembra t. l. Po prisegi vojaških obveznikov se je zbralo veliko število članstva v prostorih klasične gimnazije, ki so bili lepo dekorirani. Lepo svečanost je otvoril s kratkim nagovorom predsednik Oblastnega odbora brat dr. Josip Cepuder. Podarjal je, da mora tudi članstvo NO kot nositeljce jugoslovanske nacionalne misli prisesti vdanost kralju in domovini. Naprosil je brata župnika Barleta, da izvrši svečan akt prisega. Brat župnik je zbrano članstvo najprej nagovoril, povdaryl je važnost in pomen prisega ter takoj nato zbrano članstvo zaprilegel. S tem je bila lepa svečanost zaprilege zaključena.

podpredsednica: Brečko Zofka, cand. phil.,
tajnik I.: Uratarič Bogdan, cand. phil.,
tajnik II.: Jenko Marjan, cand. iur.,
tajnik III.: Cotar Branko, stud. teh.,
blagajnik I.: Kotnik France, stud. teh.,
blagajnik II.: Vučmič Vuko, stud. teh.,
gospodar: Gorjanc Karol, stud. phil.,
čitalničar: Schmidt Ivan, stud. phil.,
odbornik I.: Polič Zoran, stud. iur.,
odbornik II.: Stevović Vojislav, stud. teh.,
odbornik III.: Tajnik Miloš, stud. iur.,
Revizionalni odbor:
predsednik: Krnič Gojko, stud. teh.,
revizorji: Vuković Slobodan, stud. teh.,
Tonin France, dipl. phil.

Novoizvoljeni odbor in vse izvršne članstvo je nato položilo sledečo prisego:

Podpisani, jugoslovanski nacionalisti, prisegam Nj. Vel. kralju Petru II., na spomin blagopokojnega viteza kralja Aleksandra I. Zedinitelja, na kosti borcev, padlih na bojišču za svobodo vseh Jugoslovancev, na meč blagopokojnega viteza kralja in na jugoslovansko trobojnico, da bom vedno zvesto čval svojo nedeljeno domovino Jugoslavijo, da bom ostal zvest visoki kraljevski rodbini Karađorđevići, da bom izpolnjeval sveto oporo: »Čuvajte mi Jugoslavijo!«, da bom pomagal aktivno jugoslovanskemu narodu pri ostvaritvi boljše bodočnosti, da bom zvest svojemu matičnemu klubu Jug. nac. akad. klubu »Edinstvo« in njegovemu nacionalističnomu programu. Ako bom prekršil to svojo prisego in častno besedo, se že vnaprej pokoravam kazni, ki bo proti meni izrečena.

Vsakogar je presunila lepa in globoka prisega in sleherni je v svojem srcu sklenil, da bo vedno zvest in poštvovalen Jugoslovane.

Po izvršeni prisegi, katere tekst so vsi člani podpisali, so podali sledeči bratje: Sartory Boris, Kotnik Franc, Schmidt Ivan, Jenko Marjan, Tajnik Miloš, Uranič Justa, Polič Karol, Kalenik in Uratarič konkretno predloge za pozitivno delo v bodoči poslovni dobi.

„POHOD“ živi samo od naročnine!

Književnost

JADRANSKI KOLEDAR

Že na naslovni strani morska sinjina in primorsko mesto v gorečih barvah, ki jih tako radi uživamo v vročem poletnem solncu, in zraven misel, da je vse to tako naše — to je Jadranski koledar. A v notranjosti koliko čtiva in gradiva za vsakogar, ki mu je mar naše jadranske prelesti in bolesti. Ne bomo naštevati člankov, pesmi, povesti, razprav. Lahko rečemo, da je to pravi letopis našega boja za ono sveto morje in ono lepo zemljo ob njem, ki čimdalje bolj polni vso našo narodno dušo...

In vsa ta lepa knjiga stane borih 10 — piši in beri — deset dinarjev. Zato ne bomo navajali vsebine, ker je najboljša, da si jo vsak sam prečita. Saj bo našel v nji vsak Jugoslovane kaj svojega. In poleg tega je tudi vsa notranjost lepo ilustrišana, tako da se more reči, da je to knjiga, ki v vsakem oziru odgovarja našemu srcu, bodisi glede nacionalne misli ali pa umetniške oblike. Redko-kje dobimo toliko lepega in važnega za tak denar. Zato ni dvoma, da so vsi, ki so naši — in teh je mnogo — posegli po tem živem dokazu našega življenja. Tudi tuji svet bo imel priliko marsikaj poučnega najti v tem koledarju. Vse, kar je v njem, je čista resnica. Zato bo to prav primeren božični dar za one, ki si ga ne morejo sami kupiti. Je pa to božičen dar ubogih pastirkov brez doma, položen pod naše narodno božično drevo. Tega se naj zavedajo posebno oni, ki bogato žive od tega drevesa. Jadranski koledar lahko pošljemo znanecem in prijateljem v daljne kraje in jim bomo napravili najlepše božično veselje. Zato ga smatramo vsako leto za svojo narodno knjigo, ki nam ravno ob tem času miru in ljubezni priča o neki visoki kulturni

deželi, kjer tega miru in ljubezni ni, ki pa je moramo tem več dati mi, da bomo vredni Odrešenja.

»Naša pota«, revija za propagando turizma, družbo, sport, foto in kino, je pravkar izdala svoje prvo število za prihodnje leto v docela jasni obliki. Uredništvo je s to številko docela jasno podčrtalo, da nam želi ustvariti našo pravo slovensko in jugoslovensko revijo, ki naj nam nadomesti tuje. Zelo umestna je odločitev, da bodo odslej vsi propagandni ali potopisni članki iz naših krajev objavljeni v srbohrvatskem jeziku, a iz izvenslovenskih krajev v slovenskem jeziku, ker bo leto revijo uveljavilo tudi v hrvatskih in srbskih krajih, ter tako še v večji meri pospeševalo zanimanje za naše lepe kraje.

Iz najnovejše številke te lepe slovenske revije omenjamo dr. Marnovo popotnico reviji v drugo leto, Regallyjev članek »Zimski raj u slovenskim planinam«, Strunovo poročilo o svetovni olimpijadi leta 1936., Loosovo poročilo o letošnjem delu mariborske Tujske prometne zveze, Vukoničev članek »Kroz Gorski kotar«, Zorutovo poročilo »V pohorskem snegu in soncu« in »Informacije za smučarje«. Iz beletrističnega dela, ki so vanj prispevali svoje članke naši odlični publicisti, omenjamo Borkovo »Sodobno pravilico«, Mrzelov »Pogled na Trbovlje«, Pevalokovo kozerjio o šahu, Ravljenov »Kadrovski božič« in Regallyjevo poročilo iz morja nepreglednih žitnih poljan in vinogradov. Pestrost revije dopolnjujejo Karmahove poročilo o grafologiji, modni kotiček, statistični podatki, književna rubrika, referat o najnovejših filmskih dogodkih, izredno zanimiva foto rubrika, križanka in meh za smeh.

Revijo izdajata ljubljanska in mariborska Zveza za tujski promet, a ureja jo Vladimir Regally, čigar ime je jamstvo, da bo revija v polni meri vzdržala svojo začrtano smer in nam tako tudi na revijalnem polju nudila nekaj res pristno domačega in lepega, kar je obenem v vsakem oziru enakovredno s tujimi revijami.

Novo naslovno stran je umetniško izdelal Janez Trpin, a pokazuje poleg jugoslovanske božje poti Oplenca še mohamedanski motiv in naš Triglav.